

Narodni Socijalist

Uredništvo je v „Narodnem domu“, I. nadstropje.
Upravištvo na Marijinem trgu št. 8. — Telefon št. 44.

Dopisi naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto.

„Narodni Socijalist“ velja v Ljubljani in po pošti:
celo leto naprej . . . K 16— četrt leta K 4—
pol leta K 8— en mesec K 1:50

Glaglase se računa po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok
ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 v, za večkrat popust.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Naš kapitalizem, mi in socialni demokratje.

Slovenskega kapitalizma ni! Slovenci smo sami reveži! To je pesem, ki jo prepevajo z gotovim namenom še danes. Čeprav kapitalistični krvoses milijonov že povsod dviga in odpira svoje požrešno žrelo, da bi popolnoma zusužnil in uničil — gospodarsko in duševno še to trohico ekzistenc, kolikor jih je še ostalo izza težke, ravnokar preteklo dobe. V naši mladi državi se kapitalizem razvija in organizira povsod, najbolj pa na Hrvaškem, v tej vsežidovski deželi. Kdor ne vidi in ne verjame, temu svetujemo, da se poda v kako boljše letovišče, in tam bo videl razkošje naših milijonarjev, ki mu ni para; videl bo na njihovi zunanosti, kako so se tekom vojne redili in dobro imeli, medtem ko je ogromna večina naroda stradala in umirala. In vsak, ki je imel priuko opazovati življenje teh ljudi, postane hočeš nočeš največji sovražnik današnjega družabnega reda in najvnetejši borilec proti tej kasti, skratka: socializist postane.

Čeprav še tako tako mlad, pa je postal naš kapitalizem že zelo ošaben in izživalen. Kovinarska stavka v Ljubljani nam to dokazuje. Kako se podjetniki prizadevajo, da bi zmagali v tem boju in kakih sredstev se pri tem poslužujejo. Najprej so potom okrožnic, ki so jih pošiljali naokrog, pozivali, da naj se štrajkujočih kovinarjev nikjer in pod nobenimi pogoji ne sprejme na delo; podjetniki, da naj pri tem pokažejo svojo solidarnost, o kateri mi — mimogrede rečeno — nikoli nismo niti najmanj dvomili, ker vemo, kako moč ima denar, ki jih drži skupaj. Nato pa so se ti narodnjaki — vsaj v javnosti se take kažejo — podali na Dunaj po nemške delavce, da bi z njihovo pomočjo ne samo onemogočili štrajk, temveč spravili ubogega slovenskega kovinarja v stalno brezposelnost in s tem v veliko mizerijo. Z Nemcem so hoteli izpodrinuti Slovence, ki bi jim moral biti brat, ko bi bili v resnici to, kar so vedno trdili: narodni Slovenci. To so lastniki tovarne strojev in ltvarn v Ljubljani. Mi te sovražnike slovenskega delavca, njihove pomočnike in njihovo narodnost prav dobro poznamo, zato bomo takrat, ko se pridejo zopet lizat ljudstvu, pošteno obračunali z njimi. Obračunali bomo s celim kapitalističnim razredom, ki pije ljudsko kri in se drži nezakonito na površju. Toliko se je naučilo naše ljudstvo tekom štirih let strašnega trpljenja, da vas, zajedavce, pozna in vam za vedno obrne hrbet. In morda bo najhujši udarec ta, ki ga vam zada tisti delavec, ki ni narodno brezbrizen.

To smo hoteli pribiti radi tega, ko žive še vedno ljudje, ki so mnenja, da se bijejo narodno-socialistične organizacije samo proti tujemu kapitalizmu baš zato, ker so narodne. To mnenje je povsem napačno. Ne izvzamemo slovenskega podjetnika in če je še tako naroden ali veren. Nasprotno, mi mu kot Slovencu še huje zamerimo, ako preganja slovenskega delavca, kakor Nemcu ali Italijanu,

ker ni izključno, da se nahajajo med poslednjimi tudi taki, ki stiskajo našega trpina-delavca zgolj iz narodnega sovraštva. Nikakor ne zanikamo, da mora biti boj proti kapitalizmu skupen boj vsega delavstva. V gospodarskih bojih, kadar gre za izboljšanje položaja delavca smo vedno tako nastopali! Ne pa v političnih, kot to delajo socialni demokratje. Komu ni znano, kak krik so zagnali v svet 20. in 21. prošlega meseca?! Takrat se je šlo za političen štrajk dvomilijev vrste, ki ga niti Nemci, niti Italijani in Francozi niso podpirali. Ali bi ne bilo bolj umestno, ako bi se pripravljali na tako ofenzivo vselej, kadar gre za mezdne boje?

N. pr. sedaj, ko stavkajo kovinarji. Kadar uprizarjate politične štrajke, toliko kričite, zakaj pa sedaj ne, ko gre za važnejše vprašanje. V tem se torej razlikujemo od vas.

S tem pa, da pri mezdnih bojih poudarjamo potrebo solidarnosti, ni nikjer zapisano, da ne smemo biti istočasno tudi dobri in navdušeni Slovenci. Če je kapitalizem breznarodni — kakor trdijo socialni demokratje, in kar sami že zdavno vemo — iz tega še ne sledi, da mora biti breznarodni tudi proletarijat, ki tvori ogromno večino našega naroda. Pri narodu, ki je majhen in poleg tega še razkasan, je nujno potrebno gojiti narodno čustvo. Odkod naj sicer črpamo svojo moč?

Vedno smo bili premalo narodni in naša narodna indiferentnost se sedaj bridko maščuje nad nami. Pogledite na Koroško in pogledite, ali se ne irasčujejo tam naši stari in novi grehi! V stranki, ki slabi narodno voljo in moč, pač ni mesta za zavednega slovenskega socialista. To smo spoznali še prej, da so nemški socialni demokratje glasovali za vojno. Zato gremo svojo pot, zato imamo svoje lastne razredne organizacije. Ne čenčarite in ne smešite se; po naših dejanjih nas sodite! Sicer pa, kaj vse bi vam mi lahko opravičeno očitali, ako bi vas hoteli posnemati. Jeli vaša združitev z meščansko-kapitalističnimi strankami, res tako čista in socialistična? Pa pustimo to.

V gospodarskih bojih je želeli malo več strpnosti in uvidevnosti nastopanja strokovnih organizacij raznih političnih naziranj. Le tako se nam posreči v živo zadeti naš kapitalizem in doseči, da se zgodi nasprotniku to, kar nam želi, namreč, da mu za vedno zavijemo vrat.

Konsumne zadrage.

Velikopotezno in smotreno socialistično gibanje in delovanje se mora vršiti v treh smereh, ako naj trud in delo donaja uspehe in uspešno vodi h končnemu socialističnemu cilju: v strokovni, gospodarski in politični smeri. Vse te tri smeri izpopolnjujejo druga drugo tako, da je trajnost uspeha in dela v eni smeri odvisna od delovanja v drugi smeri. Strokovne organizacije združujejo proletarijat v boju za izboljšanje delovnih razmer, utrjujejo med delavstvom solidarnost in jih

vzgajajo k velikim socialističnim nalogam. Politične organizacije združujejo proletarijat v boju za doseg političnih pravic, za vpliv na način, kako naj se vlada, od česar so zopet odvisne socialne in gospodarske prilike v državi. Gospodarske zadrage končno osvobajajo proletarijat gospodarske odvisnosti in sužnosti, utrjujejo njegovo gospodarsko stališče tako, da z večjim uspehom in samozavestjo bojujejo svoje socialno-politične boje.

Socialisti so že zgodaj spoznali velik pomen gospodarskih zadrug proletarijata, zato so jih ustanavljali in gojili. Z veliko vnemo so snovali razne produktivne zadrage, kjer so se delavci združili in na svoj račun vodili tovarno in tako postal producenti, kapitalisti. A te produktivne zadrage so povečini kmalu prenehale predvsem vsled sporov med delavstvom samim, Delavčeva vzgoja v socialističnem smislu je bila površna, njegova duša in srce sta bila še vedno le predmet razmer sedanosti z njenim egoizmom in hlepenjem po nadmoči in večjim dobičkom. Mnogo so pa tem produktivnim zadrugam škodovali konkurenčni boji kapitalistov, ki so storili vse mogoče, samo da so uničili delavčeve osvobojevalce.

Socialisti so se na to s tem večjo vnemo lotili konsumnih zadrug. Po mnogih več ali manj ponesrečenih poskusih drugod, ustanovilo je leta 1844. 26 tkalcev v Rochdale (Angležev) konsumno zadrugo. Pri tej so navedli načelo, da se čisti dobiček razdeli med člane v istem razmerju, kolikor je član nakupil v tej zadrugi, ne pa po tem, koliko je plačal deleža. Ta konsumna zadruga se je kmalu silno razvila, tako da je štela v letu 1909 16787 članov. Postala je podlaga konsumnim zadrugam tudi drugod po svetu, ki so jih pričeli ustanavljati in sedaj z uspehom.

Velik je pomen, ki ga imajo konsumne zadrage za našega proletarca. S tem, da se združi mnogo ljudi skupaj, izmed katerih vsakteri plača v skupno blagajno mal, njegovim razmeram odgovarjajoč znesek, spravijo vsi precejšen kapital skupaj. Cesar mali človek sam ne bi mogel doseči, dosežejo mali ljudje, ako se združijo za javen cilj, z lahkoto: s kapitalom, ki ga sami zberejo, stopijo na trg in nakupijo stvari, ki so za nje življenjske potrebščine. Ker kupijo te predmete v večji množini, jih dobijo ceneje, nego če bi jih kupil vsakteri izmed njih le za svojo potrebo. Člani konsumnih zadrug imajo tedaj že takoj pri nakupu blaga dobiček, ki ga sicer ne bi imeli. Zadruga pa nakupuje tudi svoje blago takoj iz prve roke, če mogoče, naravnost pri producentu. S tem izključi med producentom in konsumentom vse one osebe, ki bi sicer dotični predmet dobile v roke, predno pride do konsumenta, to so razni trgovci, mešetarji itd. Vse te osebe iščejo seveda in tudi najdejo pri svojem posredovanju dobiček, ki ga končno trpi vedno le konzument. Ta dobiček, ki ga iščejo in najdejo med producentom in konsumentom, in ki je prav mnogokrat masten, pride pri zadrugi njenim članom v prid. Tem materijelnim koristim konsumnih zadrug pridruži se še okolnost, da zadruga, ki služi le svojim članom, pozna potrebe svojih

članov in bo tedaj vedno skušala imeti v zalogi predmete, ki jih potrebujejo. Dočim gleda trgovec pri svoji obrti le na to, da doseže čim večji dobiček, skrbe zadrage za pokritje resničnih potreb svojih članov.

Nič manjši pa ni vzgojni pomen konsumnih zadrug. One povečujejo in jačijo čut solidarnosti razredne zavesti, delavci jo skrbno goje in se zbirajo pod njenim okriljem. Saj vedo, da so te zadrage sami ustanovili, da služijo le njim in tvorijo del delavčeve samostojnosti. Konsumna zadruga je v vsakem kraju prava trdnjava delavcev, trn v peti vsem kapitalistom in izsevalcem delavcev. Zato nič bolj ne podžiga samozavesti proletarca, nego njegova konsumna zadruga. V prostem času se rad zbira v zadrugi, kadar dela, misli na to proletarsko trdnjavo. Konsumna zadruga postane kmalu središče vsega gibanja proletarijata. Tu se kujejo načrti za bodoče socialne in politične boje, tu se delavci zbirajo v nepristiljeni družabnosti, tu prirejajo svoje zabave, predavanja itd. Čim bolj se dviga delovanje konsumne zadrage, tembolj se dviga razredna samozavest delavca, tembolj pogumno in vstrajno bojuje boje za svoje socialne in politične zahteve.

Pogostokrat se priklopijo konsumnim zadrugam delavcev tudi razne produktivne zadrage, ki izdejujejo predvsem predmete, ki jih rabi delavec za življenje, n. pr. kruh, obleko itd. Delavci v kakem kraju sami ustanove tovarno, kjer izdelujejo v svoji lastni režiiji predmete, s katerimi predvsem zalagajo svoje konsumne zadrage. S tem izpodrežejo podjetniku-kapitalistu vsak vpliv na preskrbo delavstva z dotičnimi predmeti, sami pa tudi vtknejo v žep dobiček, ki bi ga sicer imel podjetnik-kapitalist. Kjer je mogoča taka produktivna zadruga, je vsekakor velikega pomena za delavstvo, a je pri tem paziti, da se ne bi preveč zanemarjala konsumna zadruga.

Tudi narodni socializist moramo posvetiti gospodarski organizaciji našega proletarijata vso pažnjo in skrb. Zavedati se moramo, da bi opravljali le polovično delo, ako bi gojili le strokovne in politične organizacije, ako bi gojili le socialne in politične boje, a ne bi pri tem istočasno delali že za gospodarsko osamosvoje delavcev z ustanavljanjem raznih konsumnih zadrug. Kaj pomaga delavcu, ako mu priborimo zboljšanje plač za dnevni par kronic, ko pa takoj ta povišek požre naš trgovski požeruh, ki tukaj cene svojim predmetom zviša. Ves narodni boj vodili smo tedaj le za trgovca.

A tudi naš delavec se mora zavedati velikega pomena, ki ga ima zanj konsumna zadruga. Vedeti mora, da je gospodarska osamosvoja vsaj pri nakupu nujnih potrebščin predpogoj za njegove uspehe na socialnem in političnem pozorišču, vedeti mora, da je prav mnogokrat ravno konsumna zadruga ona delavčeva trdnjava, kjer se razbijajo velikkapitalistovi napadi v nič, kjer črpa delavec samozavest, pogum, solidarnost in vztrajnost, da so konsumne zadrage tudi vir izobrazbe delavca v socialističnem duhu. Zato, delavci, združujte se v konsumne zadrage, ki jih ustanavljajte sporazumno z osrednjim svojim vodstvom v Ljubljani!

BALKAN trgovska, špedicijska in komisijska deln. družba
Podružnica v Ljubljani. — Akcijska glavica K 1.500.000.
Špedicija vsakega blaga. — Vskladiščenje. — Zaccarinanja. — Reekspedicija. — Prevažanje pohištva.
Lastnica I. ljubljanskega skladišča
KRISPER & TOMAŽIČ
Direktna zveza s progo juž. železnice. — Tel. št. 100.

Import.

Westing-
house
Watt
Kreme-
nezky
Metax
Export.

Baterije, žarnice vseh tipov elektrotehn. predmeti
Gen. rep. za kraljestvo SHS
Janko Pogačar, Ljubljana, Mestni trg št. 26.

„Zvezna tiskarna“
v Ljubljani, Stari trg
izvršuje tiskovine vseh vrst, kakor: časopise, knjige, brošure, cenike, lepake, letake, usporedne, tabele, računa, kuzerte in pisarniški papir s firmo, vizitke, naslovnice, računske zaključke in vsa v to stroko spadajoča dela okusno in cenovno.

Zbirko zanimivih povesti in novel z Gorenjskega obsega knjiga:

„Šopek — samotarke“
Spisala znana povsod priljubljena ljudska pesnica in pisateljica M. Komarova
Založila in izdala
Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marijin trg 8.
Cena vezani knjigi K 4.—, broširani K 4.—.

Vinska klet pri Maliču, Ljubljana nasproti glavne pošte pod Jadransko banko.
Točijo se v kleti in črez ulico pristna, stara in nova, bela, rdeča in črna vina.
Slavnemu občinstvu se najtopleje priporoča
Stanko Jesenko.

V Ljubljano potujočemu občinstvu se priporoča restavracija v Prešernovi ul. 9.

Najlepše darilo mladini!

je povest slovenskega dečka iz pretekle svetovne vojske

DORE
Knjiga je lepo ilustrirana ter bo v mestu in na deželi vzbudila veliko zanimanje. Cena vezani knjigi je K 4.—. Dobiva se v knjigarnah kakor tudi v Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marijin trg 8.

ING. Dr. MIROSLAV KASAL
oblastveno poverjeni stavbeni inženjer.
Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe
v Ljubljani, Blücherjeva ulica št. 7.
Izvršuje strokovno:
Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, električno-betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.
Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženerske stroke.
Tehniška mnenja — Zastopstvo strank v tehniških zadevah

Če razpošiljate sadje, zelenjavo, i. t. d. rabite košare, te pa dobite takoj, tudi v največjih množinah v

pletarski šoli

v Strnišču pri Ptujju-Slovenija, ki pa izdeluje tudi druga v pletarsko stroko spadajoča dela. **Zahtevajte ponudbe!**

BARVA in KEMIČNO — ČISTI
vsakovrstno blago obleke
in PERE in SVETLOLIKA
domače perilo ovratnice, zapesnice
(pošilja po isto na dom) in srajce
tovarna Jos. Reich
Ljubljana, Poljanski nasip št. 4.
Podružnica: Šelenburgova ulica št. 3.

Odprl sem „HOTEL BEOGRAD“
(dosedaj Sandwirt) v Slovenjgradcu,

kjer se nahaja gostilna, kavarna, mesarija, prenočišča, kegljišče, krasen vrt in se dobe vozniki na vse strani. Točil bom vedno najboljša vina in pivo ter kavo. Vsak čas se bodo dobila mrzla in topla jedila. — Imel bom na zalogi vina vseh vrst ter sadjevec na drobno in debelo v sodih in steklenicah.
Za obilen obisk in naročila se priporoča
Andrej Oset, Hotel Beograd, Slovenjgradec.

K. Linhart, urar
Marije Terezije c. 7.

Velika zaloga zlatih, srebrnih in niklastih ur kakor Omega, Schaffhausen, steuske ure z nihalom po najnižji cen. Popravila se sprejemajo vsaki čas in se solidno izvrše. 990

Plačajte naročnino za „NARODNEGA SOCIJALISTA“, drugače se Vam list ustavi! Pridobivajte naročnike!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80.000.000
in rezervnega zaklada „ 2.500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Glavnica: 200.000.000 kron.

Rezerve okrog 150.000.000 kron.

Podružnica kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani

Prešernova ulica 50 v lastnem poslopu.

Prodaja in nakup vrednostnih papirjev; borzna naročila; sprejem in oskrba depotov z vestno revizijo žrebalnih efektov; samoshrambe (Safe-Deposits) pod lastnim zasklepom strank; krediti in predujmi vsake vrste; inkaso in eskont-menic; nakazila in izplačila na vsa mesta tu- in inozemstva; potovalna kreditna pisma; sprejem denarnih vlog na knjižice in tekoči račun, itd.

Jadranska banka

Delniška glavica: K 30.000.000.—, Rezerva nad K 10.000.000.—
Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metkovič, Opatija, Split, Sibenik, Trst, Zader.
Ekspozitura: Kranj. **Brzjavni naslov: Jadranska.**

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek: plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje itd.
Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.